

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. spalio 1 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žmonėms skirti nereceptiniai vaistai – Pardavimas internetu – Vaistinės interneto svetainės reklama – Apribojimai – Draudimas taikyti nuolaidą užsakymui, viršijančiam tam tikrą kiekį, ir draudimas naudotis mokama nuorodų teikimo paslauga – Pareiga užtikrinti, kad pacientas užpildytų klausimyną apie sveikatą prieš jo pirmojo užsakymo interneto svetainėje patvirtinimą – Visuomenės sveikatos apsauga – Direktyva 2000/31/EB – Elektroninė komercija – 2 straipsnio a punktas – Informacinės visuomenės paslauga – 2 straipsnio h punktas – Koordinuojama sritis – 3 straipsnis – Kilmės valstybės principas – Nukrypti leidžiančios nuostatos – Pateisinimas – Visuomenės sveikatos apsauga – Vaistininko profesijos orumo apsauga – Piktnaudžiavimo vaistais prevencija“

Byloje C-649/18

dėl *cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) 2018 m. rugsėjo 28 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. spalio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

A

prieš

Daniel B,

UD,

AFP,

B,

L

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai L. S. Rossi, J. Malenovský (pranešėjas) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. spalio 3 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: prancūzų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A, atstovaujamo advokato K. Nordlander ir advokatės A. Robert,
- Daniel B, L, B, AFP ir UD, atstovaujamų advokatų M. Guizard ir S. Beaugendre,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A.-L. Desjonquères, R. Coesme ir E. Leclerc,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos V. Karra, A. Dimitrakopoulou ir E. Tsaousi,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Aguilera Ruiz,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos K. Bulterman ir L. Noort,
- Europos Komisijos, atstovaujamos F. Thiran, A. Sipos ir S. L. Kalėdos,

susipažinęs su 2020 m. vasario 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 34 straipsnio, 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 27 t., p. 69), iš dalies pakeistos 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/62/ES (OL L 174, 2011, p. 74) (toliau – Direktyva 2001/83), 85c straipsnio ir 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 13 sk., 25 t., p. 399) (toliau – Elektroninės komercijos direktyva) 3 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant pagal Nyderlandų teisę įsteigtos bendrovės A, valdančios Nyderlanduose įsteigtą vaistinę ir interneto svetainę, specialiai skirtą klientams Prancūzijoje, ginčą su Daniel B, UD, AFP, B ir L (toliau – Daniel B ir kt.), kurie yra vaistinių valdytojai ir asociacijos, ginančios Prancūzijoje įsisteigusių vaistininkų profesinius interesus, dėl A vykdytos tos interneto svetainės reklamos klientams Prancūzijoje, jai vykdant įvairialypę ir didelio masto reklaminę kampaniją.

Teisinis pagrindas

Sajungos teisė

Direktyva 98/34

- 3 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/34/EB, nustatančios informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką (OL L 204, 1998, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337), iš dalies pakeistos

1998 m. liepos 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/48/EB (OL L 217, 1998, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 21 t., p. 8) (toliau – Direktyva 98/34), 1 straipsnio pirmos pastraipos 2 punkte numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos sąvokos turi šią reikšmę:

<...>

- 2) „Paslauga“ – yra bet kuri informacinės visuomenės paslauga, t. y. paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmenišku paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga.“

Direktyva 2000/31

- 4 Direktyvos 2000/31 18 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(18) Informacinės visuomenės paslaugos aprėpia įvairią ekonominę veiklą, atliekamą prisijungus prie tinklo, ypač prekių pardavimą internetu; <...>

<...>

- (21) Koordinuojamos srities apimtis neprieštarauja būsimam Bendrijos derinimo darbui, susijusiam su informacinės visuomenės paslaugomis, ir nepažeidžia būsimų teisės aktų, kurie bus priimti nacionaliniu lygiu vadovaujantis Bendrijos teise; koordinuojama sritis apima tik reikalavimus, susijusius su veikla internete, pavyzdžiui, informacija internetu, reklama internetu, pirkimu internetu, sutarčių sudarymu internetu <...>“

- 5 Šios direktyvos 1 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Šia direktyva siekiama prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos funkcionavimo užtikrinant laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą tarp valstybių narių.

2. Šia direktyva derinamos, kiek reikalinga 1 dalyje nustatytiems tikslams pasiekti, kai kurios nacionalinės nuostatos dėl informacinės visuomenės paslaugų, susijusių su vidaus rinka, paslaugų teikėjų steigimusi, komerciniais pranešimais, elektroninėmis sutartimis, tarpininkų atsakomybe, elgesio kodeksais, ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, teisminėmis priemonėmis ir valstybių narių bendradarbiavimu.“

- 6 Šios direktyvos 2 straipsnio a punkte „informacinės visuomenės paslaugos“ apibrėžiamos kaip paslaugos, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 98/34 1 straipsnio pirmos pastraipos 2 punktą.

- 7 Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punkte numatyta:

„Šioje direktyvoje šios sąvokos turi tokią reikšmę:

- h) „koordinuojama sritis“ – tai reikalavimai, nustatyti valstybių narių teisinėse sistemose, kuri[e] taikom[i] informacinės visuomenės paslaugų teikėjams arba informacinės visuomenės paslaugoms, neatsižvelgiant į tai, ar jie yra bendro pobūdžio ar konkrečiai joms skirti;

- i) koordinuojama sritis susijusi su reikalavimais, kuriuos paslaugų teikėjas turi įvykdyti:

- pradėdamas verstis informacinės visuomenės paslaugų veikla, pavyzdžiui, reikalavimai dėl kvalifikacijos, leidimo ar pranešimo,

- versdamasis informacinės visuomenės paslaugų veikla, pavyzdžiui, reikalavimai dėl paslaugų teikėjo elgesio, reikalavimai dėl paslaugų kokybės arba turinio, įskaitant tuos, kurie taikomi reklamai ir sutartims, arba reikalavimai dėl paslaugų teikėjo atsakomybės;
- ii) koordinuojama sritis neapima tokių reikalavimų kaip:
 - reikalavimai, taikomi pačioms prekėms,
 - reikalavimai, taikomi prekių pristatymui,
 - reikalavimai, taikomi paslaugoms, kurios neteikiamos elektroninėmis priemonėmis.“

8 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Vidaus rinka“ nurodyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad informacinės visuomenės paslaugos, kurias teikia jos teritorijoje įsisteigęs paslaugų teikėjas, atitiktų toje valstybėje narėje taikomas nacionalines nuostatas, kurios priklauso koordinuojamai sričiai.

2. Valstybės narės negali dėl koordinuojamai sričiai priskiriamų priežasčių riboti laisvę teikti informacinės visuomenės paslaugas iš kitos valstybės narės.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalys netaikomos priede nurodytoms sritims.

4. Valstybės narės gali imtis priemonių taikyti šio straipsnio 2 dalies išlygas konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, jei įvykdomos tokios sąlygos:

a) priemonės yra:

i) būtinos dėl vienos iš toliau išvardytų priežasčių:

- viešosios politikos, ypač baudžiamųjų nusikaltimų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir persekiojimo už juos baudžiamąją tvarką, įskaitant nepilnamečių apsaugą ir kovą su bet koku neapykantos skatinimu dėl rasės, lyties, religinių įsitikinimų ir tautybės bei atskirų asmenų žmogiškojo orumo žeminimą,
- visuomenės sveikatos apsaugos,
- visuomenės saugumo, įskaitant valstybės saugumą ir gynybą,

– vartotojų, įskaitant investuotojus, apsaugos;

ii) taikomos konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, kuri prieštarauja tikslams, nurodytiems i papunktyje, arba kuri kelia itin didelį pavojų, kad šių tikslų nebus paisoma;

iii) proporcingos tiems tikslams;

b) prieš imdamasi šių priemonių ir nepažeisdama teisminių priemonių, įskaitant parengtinį nagrinėjimą ir baudžiamojo tyrimo metu atliktus veiksmus, valstybė narė:

- paprašė šio straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės narės imtis priemonių, ir pastaroji tokių priemonių nesiėmė arba jos buvo nepakankamos,
- pranešė [Europos] Komisijai ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytai valstybei narei apie savo ketinimą imtis tokių priemonių.

<...>“

- 9 Šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „[v]alstybės narės užtikrina, kad komercinius pranešimus, kurie priklauso reglamentuojamos profesijos atstovo teikiamai informacinės visuomenės paslaugai arba ją sudaro, būtų leidžiama naudoti laikantis profesinių taisyklių, ypač dėl profesijos nepriklausomybės, orumo ir garbės, profesinių paslapčių ir sąžiningumo klientų bei kitų profesijų atstovų atžvilgiu.“

Direktyva 2001/83

- 10 Direktyvos 2001/83 VII a antraštinėje dalyje „Nuotolinė prekyba visuomenei“ esančiame 85c straipsnyje nustatyta:

„1. Nedarant poveikio nacionalinės teisės aktams, pagal kuriuos draudžiama siūlyti parduoti visuomenei receptinius vaistus nuotoliniu būdu, naudojantis informacinės visuomenės paslaugomis, valstybės narės užtikrina, kad vaistai visuomenei būtų siūlomi parduoti nuotoliniu būdu, naudojantis informacinės visuomenės paslaugomis kaip apibrėžiama [direktyvoje 98/34], laikantis šių sąlygų:

- a) fizinis arba juridinis asmuo, siūlantis parduoti vaistus, turi leidimą arba yra įgaliotas tiekti vaistus visuomenei, taip pat ir nuotoliniu būdu, pagal valstybės narės, kurioje šis asmuo įsisteigęs, nacionalinės teisės aktus;
- b) a punkte nurodytas asmuo pranešė valstybei narei, kurioje tas asmuo yra įsisteigęs, bent šią informaciją:

<...>

- c) vaistai turi atitikti paskirties valstybės narės nacionalinės teisės aktus pagal 6 straipsnio 1 dalį;
- d) nedarant poveikio informavimo reikalavimams, nustatytiems [Direktyvoje 2000/31], svetainėje, kurioje siūloma parduoti vaistus, pateikiama bent ši informacija:

<...>

2. Valstybės narės gali dėl su visuomenės sveikatos apsauga susijusių priežasčių nustatyti savo teritorijoje sąlygas mažmeniniam vaistų tiekimui visuomenei nuotoliniu būdu, naudojantis informacinės visuomenės paslaugomis.

<...>

6. Nedarant poveikio Direktyvai [2000/31] ir reikalavimams, nustatytiems pagal šią antraštinę dalį, valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad kitiems asmenims, kurie nenurodyti 1 dalyje, siūlantiems visuomenei parduoti vaistus nuotoliniu būdu pasinaudodami visuomenės informavimo paslaugomis ir vykdančiams savo veiklą jų teritorijose, būtų taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.“

- 11 Direktyvos 2001/83 VIII antraštinėje dalyje „Reklama“ ir VIIIA antraštinėje dalyje „Informacija ir reklama“ atitinkamai yra šios direktyvos 86–88 straipsniai ir 88a–100 straipsniai.

- 12 Direktyvos 2001/83 88 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta:

„Valstybės narės draudžia reklamuoti visuomenei vaistus:

- a) kuriuos galima įsigyti tik su receptu pagal VI antraštinę dalį“.

Direktyva (ES) 2015/1535

- 13 Nuo 2015 m. spalio 7 d. Direktyva 98/34 buvo panaikinta ir pakeista 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka (OL L 241, 2015, p. 1, klaidų ištaisymas OL L 257, 2016, p. 17).
- 14 Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyta:
- „Šioje direktyvoje taikomos šios terminų apibrėžtys:
- <...>
- b) „paslauga“ – bet kuri informacinės visuomenės paslauga, t. y. paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškai paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga.“
- 15 Remiantis Direktyvos 2015/1535 10 straipsnio antra pastraipa, nuorodos į Direktyvą 98/34 laikomos nuorodomis į Direktyvą 2015/1535.

Prancūzijos teisė

Visuomenės sveikatos kodeksas

- 16 *Code de la santé publique* (Visuomenės sveikatos kodeksas) R. 4235-22 straipsnyje nurodyta, kad „[v]aistinėms draudžiama siekti įgyti klientų pasitelkiant priemones ir būdus, prieštaraujančius profesijos orumui“.
- 17 Šio kodekso R. 4235-64 straipsnyje nustatyta, kad „[n]eatsižvelgiant į priemones ir būdus, vaistininkas neturi skatinti pacientų piktnaudžiauti vaistais“.

Įsakymas dėl geros vaistų tiekimo praktikos

- 18 *L'arrêté du 28 novembre 2016 relatif aux bonnes pratiques de dispensation des médicaments dans les pharmacies d'officine, les pharmacies mutualistes et les pharmacies de secours minières, mentionnées à l'article L. 5121-5 du code de la santé publique* (2016 m. lapkričio 28 d. Įsakymas dėl geros vaistų tiekimo vaistinėse, kooperatinėse vaistinėse ir kalnakasių kooperatinėse vaistinėse praktikos, nurodytos Visuomenės sveikatos kodekso L. 5121-5 straipsnyje (JORF, tekstas Nr. 25, 2016 m. gruodžio 1 d.; toliau – Įsakymas dėl geros vaistų tiekimo praktikos)) priedo 7 skirsnio „Papildomos taisyklės, taikomos vaistų elektrinei prekybai“ 7.1 punkte „Vaistininko konsultacija“ nustatyta:

„Vaistų elektroninės prekybos interneto svetainė sukurama taip, kad jokie vaistai negalėtų būti tiekiami, jeigu prieš patvirtinant užsakymą pacientui nesuteikiama galimybės interaktyviai susisiekti su atitinkamos vaistinės vaistininku. Taigi automatinio atsakymo į paciento pateiktą klausimą nepakanka, kad būtų užtikrintas konkrečiam paciento atvejui pritaikytos informacijos ir konsultacijos suteikimas.

Vaistininkui reikalingi tam tikri asmens duomenys, kad jis galėtų įsitikinti užsakymo tinkamumu, atsižvelgiant į paciento sveikatos būklę, ir nustatyti galimas kontraindikacijas. Taigi prieš pirmojo užsakymo patvirtinimą vaistininkas internete pateikia klausimyną, jame turi būti nurodyta informacija apie paciento amžių, svorį, ūgį, lytį, taikomą gydymą, alergenų, kontraindikacijas, prireikus – nėštumo būklę arba maitinimą krūtimi. Pacientas turi patvirtinti šios informacijos teisingumą.

Klausimynas užpildomas teikiant pirmąjį užsakymą, kol vyksta užsakymo patvirtinimo procesas. Jeigu pagal klausimyną informacija nesurinkta, vaistai negali būti tiekami. Prieš patvirtindamas užsakymą vaistininkas patvirtina klausimyną ir tai rodo, kad jis susipažino su paciento pateikta informacija.

Kiekvieną kartą pateikiant užsakymą siūloma atnaujinti klausimyne pateiktą informaciją.

<...>“

Įsakymas dėl techninių taisyklių

- 19 *L'arrêté du 28 novembre 2016 relatif aux règles techniques applicables aux sites [I]nternet de commerce électronique de médicaments prévues à l'article L. 5125-39 du code de la santé publique* (2016 m. lapkričio 28 d. Įsakymas dėl Visuomenės sveikatos kodekso L. 5125-39 straipsnyje numatytų techninių taisyklių, taikomų vaistų elektroninės prekybos interneto svetainėms (JORF, tekstas Nr. 26, 2016 m. gruodžio 1 d.; toliau – Įsakymas dėl techninių taisyklių)) priedo 1 skirsnyje „Vaistų elektroninės prekybos interneto svetainių funkcijos“ numatyta, kad „[n]audotis mokamu nuorodų teikimu paieškos arba prekių palyginimo sistemose yra draudžiama“.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 20 Pagal Nyderlandų teisę įsteigta bendrovė A yra Nyderlanduose įregistruota vaistinės valdytoja. Ši bendrovė taip pat vykdo elektroninę prekybą vaistais ir parafarmaciniais produktais keliose interneto svetainėse, kurių viena yra specialiai skirta Prancūzijos vartotojams. Šioje interneto svetainėje parduodami nereceptiniai vaistai, kuriems Prancūzijoje suteiktas leidimas prekiauti.
- 21 A vykdė vaistų pardavimo internetu veiklos reklamos kampaniją, skirtą Prancūzijos vartotojams. Ši kampanija apėmė reklaminių prospektų įtraukimą į kitų nuotolinės prekybos dalyvių siunčiamus siuntinius (taip vadinamas „prieglobsčio“ metodas) ir reklaminių laiškų siuntimą paštu. Toje interneto svetainėje A taip pat skelbė reklaminius pasiūlymus, kuriais buvo teikiama nuolaida bendrai vaistų užsakymo kainai, viršijančiai tam tikrą sumą, ir paieškos sistemose pirkto mokamas nuorodas.
- 22 Daniel B ir kt. pareiškė A ieškinį *Tribunal de commerce de Paris* (Paryžiaus komercinių bylų teismas, Prancūzija), be kita ko, siekdami, kad būtų atlyginta žala, tariamai jų patirta dėl nesąžiningos konkurencijos, kurią A vykdė nepagrįstai gaudama naudą, nes nesilaikė Prancūzijos teisės aktų, reglamentuojančių vaistų reklamą ir pardavimą internetu.
- 23 Savo ruožtu A mano, kad šie teisės aktai jai netaikomi, nes ji tinkamai įsteigta Nyderlanduose, kiek tai susiję su vaistinės veikla, o Prancūzijos vartotojams parduoda produktus elektroninės prekybos būdu.
- 24 2017 m. liepos 11 d. sprendimu *Tribunal de commerce de Paris* (Paryžiaus komercinių bylų teismas) nusprendė, kad Prancūzijos klientams skirtos interneto svetainės sukūrimą reglamentuoja Nyderlandų teisė. Vis dėlto to teismo teigimu, Visuomenės sveikatos kodekso R. 4235-22 ir R. 4235-64 straipsniai taikomi kitose valstybėse narėse įsteigtoms įmonėms, kurios parduoda vaistus internetu Prancūzijos pacientams. Ne savo vaistinėje išdalydama daugiau nei tris milijonus reklaminių brošiūrų, A siekė įgyti klientų Prancūzijoje vaistininke profesijai netinkančiais būdais, pažeisdama šias nuostatas. Atsižvelgdamas į tai *Tribunal de commerce de Paris* (Paryžiaus komercinių bylų teismas) nusprendė, kad minėtos nuostatos buvo pažeistos, nes A buvo suteiktas ekonominis pranašumas, palyginti su kitais veiklos vykdytojais rinkoje, todėl tai yra nesąžiningos konkurencijos veiksmai.
- 25 Šį sprendimą A apskundė apeliacine tvarka *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas), teigdama, kad Visuomenės sveikatos kodekso R. 4235-22 ir R. 4235-64 straipsniai jai netaikytini. Šiomis nuostatomis pažeidžiamas Direktyvos 2000/31 3 straipsnyje ir

Direktyvos 2001/83 85c straipsnyje įtvirtintas kilmės šalies taisyklių taikymo principas ir SESV 34 straipsnyje įtvirtintas laisvas prekių judėjimas, ir tokių pažeidimų negalima pateisinti visuomenės sveikatos apsauga.

- 26 Daniel B ir kt. prašo, kad *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) patvirtintų *Tribunal de commerce de Paris* (Paryžiaus komercinių bylų teismas) sprendimą tiek, kiek juo vaistų pardavimo reklamai taikyta Prancūzijos teisė, o A vykdyta didelio masto reklama pripažinta „nesąžininga konkurencija“ tiek dėl vaistininko profesijos orumui prieštaraujančio jos pobūdžio, tiek dėl turinio, skatinančio piktnaudžiavimą vaistais. Daniel B ir kt. prašo iš dalies pakeisti šį sprendimą dėl likusių klausimų, teigdami, kad Visuomenės sveikatos kodeksas ir Įsakymas dėl geros vaistų tiekimo praktikos taip pat reglamentuoja A naudojimąsi mokamomis nuorodomis. Jie teigia, kad vaistų pardavimo internetu reklamos apribojimai, nustatyti Visuomenės sveikatos kodekse, yra pateisinami farmacininko profesinio orumo ir garbės apsaugos tikslu. Šie apribojimai yra proporcingi šiam tikslui, kuris pats susijęs su visuomenės sveikatos apsauga.
- 27 Tokiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„<...> „[A]r pagal Europos teisės aktus, būtent:

- [SESV] 34 straipsnį,
- Direktyvos [2001/83] 85c straipsnio nuostatas [ir]
- Direktyvos [2000/31] 3 straipsnyje numatytą vidaus rinkos sąlygą,

[Europos] Sąjungos valstybei narei leidžiama jos teritorijoje nustatyti specialias taisykles, taikomas kitos Sąjungos valstybės narės vaistininkams, susijusias su:

- draudimu siekti įgyti klientų pasitelkiant priemones ir būdus, laikomus prieštaraujančiais profesijos orumui, kaip tai suprantama pagal dabartinės redakcijos [Visuomenės sveikatos kodekso] R. 4235-22 straipsnį,
- draudimu skatinti pacientus piktnaudžiauti vaistais, kaip tai suprantama pagal dabartinės redakcijos [Visuomenės sveikatos kodekso] R. 4235-64 straipsnį,
- pareiga laikytis geros vaistų tiekimo praktikos, apibrėžtos valstybės narės institucijos, kai reikalaujama į vaistų užsakymo internetu procesą įtraukti klausimyną apie sveikatą ir kai draudžiama naudotis mokama nuorodų teikimo paslauga, kaip tai suprantama pagal [Įsakymą dėl geros vaistų tiekimo praktikos ir Įsakymą dėl techninių taisyklių].“

Dėl prejudicinio klausimo

Pirminės pastabos

- 28 Kaip matyti iš pateikto klausimo formuluotės, jis iš esmės susijęs su nacionalinės teisės aktu, kuriuos valstybė narė, kurioje teikiamos nereceptinių vaistų internetinės prekybos paslaugos, taiko kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui, atitiktimi Sąjungos teisei.
- 29 Siekiant atsakyti į šį klausimą, šiuo atveju iš esmės reikia išnagrinėti Direktyvos 2000/31 nuostatas.

- 30 Visų pirma, remiantis kartu aiškinamomis šios direktyvos 1 straipsnio 1 ir 2 dalimis, jos tikslas – prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos funkcionavimo, užtikrinant laisvą informacinės visuomenės paslaugų judėjimą tarp valstybių narių, prireikus suderinant tam tikras šioms paslaugoms taikomas nacionalines nuostatas.
- 31 Be to, šios direktyvos 2 straipsnio a punkte, siejamame su Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies b punktu, „informacinės visuomenės paslaugos“ apibrėžiamos kaip „paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškai paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga“, turint omenyje tai, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2000/31 18 konstatuojamosios dalies, šios paslaugos apima įvairią internetu vykdomą ekonominę veiklą, be kita ko, prekių pardavimą internetu.
- 32 Galiausiai konkrečiai dėl vaistų pardavimo internetu paslaugų pažymėtina, kad iš Direktyvos 2000/31 1 straipsnio 5 dalies matyti, jog tokių pardavimų nėra tarp veiklos rūšių, kurioms netaikoma ši direktyva (pagal analogiją žr. 2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Ker-Optika*, C-108/09, EU:C:2010:725, 27 punktą). Savo ruožtu Direktyvos 2001/83 85c straipsnyje, susijusiame su nuotoline vaistų prekyba teikiant informacinės visuomenės paslaugas, daroma nuoroda, be kita ko, į Direktyvos 2000/31 nuostatas ir juo nedraudžiama nuotolinė prekyba nereceptiniais vaistais (jie vieninteliai yra pagrindinės bylos dalykas).
- 33 Darytina išvada, kad tokia vaistų prekybos internetu paslauga, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, gali būti informacinės visuomenės paslauga, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2000/31 2 straipsnio a punktą, todėl gali patekti į šios direktyvos taikymo sritį, kiek tai susiję su šiai paslaugai taikomais reikalavimais, kurie patenka į „koordinuojamą sritį“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio h punktą.
- 34 Be to, pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį valstybės narės gali imtis priemonių taikyti laisvo informacinės visuomenės paslaugų judėjimo principo išlygas konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, priklausančiai koordinuojamai sričiai, jei tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos, numatytos šios nuostatos a ir b punktuose (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, 83 ir 84 punktus). Taigi šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalį aiškinant taip, kad pagal ją valstybėms narėms leidžiama, remiantis pirmine teise, pateisinti šia nuostata draudžiamą reikalavimą, tokia nuostata taptų neveiksminga ir galiausiai paneigtų ja atliktą konkretų suderinimą (pagal analogiją žr. 2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Rina Services ir kt.*, C-593/13, EU:C:2015:399, 37 punktą). Šiomis aplinkybėmis pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų nereikia vertinti atsižvelgiant į pirminę teisę, visų pirma SESV 34 straipsnį.

Dėl priimtinumų

- 35 Pirma, Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, nes susijęs su Direktyvos 2000/31 nuostatų aiškinimu. Iš tiesų privatus asmuo negali remtis direktyvos nuostatomis procese prieš kitą privatų asmenį, kilus horizontalaus pobūdžio ginčui, siekdamas užkirsti kelią taikyti nacionalinės teisės aktą, prieštaraujantį šioms nuostatomis. Taigi šis pateikto klausimo aspektas yra hipotetinis.
- 36 Šiuo klausimu reikia priminti, jog tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, visų pirma Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą, turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas. Taigi iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 24 punktą; taip pat 2018 m. vasario 7 d. Sprendimo *American Express*, C-304/16, EU:C:2018:66, 31 punktą).

- 37 Su Sąjungos teise susijusiems klausimams galioja svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 25 punktas ir 2018 m. vasario 7 d. Sprendimo *American Express*, C-304/16, EU:C:2018:66, 32 punktas).
- 38 Žinoma, reikia pažymėti, kad, kalbant apie privačių asmenų ginčą, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad direktyva pati savaime negali sukurti pareigų privačiam asmeniui, todėl ja iš esmės negalima remtis prieš tokį asmenį. Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat ne kartą yra konstatavęs, kad valstybėms narėms pagal direktyvą kylanti pareiga pasiekti joje numatytą rezultatą ir imtis visų bendrų ar specialių priemonių, kad būtų užtikrintas šios pareigos įvykdymas, taikoma visoms valstybių narių valdžios institucijoms, įskaitant teismus pagal jų kompetenciją (2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 39 Taikydami nacionalinę teisę nacionaliniai teismai turi ją aiškinti visų pirma atsižvelgdami į šios teisės normų visetą ir taikyti joje pripažintus aiškinimo metodus taip, kad ši teisė būtų išaiškinta kuo labiau atsižvelgiant į atitinkamos direktyvos tekstą ir į jos tikslą, kad būtų pasiektas joje numatytas rezultatas ir taip būtų laikomasi SESV 288 straipsnio trečios pastraipos (2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Šiomis aplinkybėmis nėra akivaizdu, kad pateiktas klausimas, kiek jis susijęs su Direktyva 2000/31, kelia hipotetinę problemą.
- 41 Antra, A tvirtina, kad Prancūzijos Respublika neįvykdė iš Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punkto antros įtraukos išplaukiančios pareigos pranešti apie pagrindinėje byloje nagrinėjamas ribojamąsias priemones.
- 42 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad kai nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyti įvairūs draudimai ar pareigos, nustatyti informacinės visuomenės paslaugų teikėjui, taip apriboja paslaugų laisvę, atitinkama valstybė narė pagal šią nuostatą turi iš anksto pranešti Komisijai ir valstybei narei, kurios teritorijoje konkrečių paslaugų teikėjas yra įsteigtas, apie savo ketinimą imtis atitinkamų ribojamųjų priemonių (2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, 85 punktas).
- 43 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tokia pareiga pranešti yra procesinis esminio pobūdžio reikalavimas, pateisinantis galimybės remtis prieš privačius asmenis priemonėmis, apie kurias nebuvo pranešta ir kuriomis apribojamas laisvas informacinės visuomenės paslaugų judėjimas, nebuvimą (2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, 94 punktas).
- 44 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 37 punkte nurodytos jurisprudencijos, klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Šios prezumpcijos negali paneigti vien tai, kad viena iš pagrindinės bylos šalių ginčija tam tikrą faktą, kurio tikslumą turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, o ne Teisingumo Teismas (šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Cipolla ir kt.*, C-94/04 ir C-202/04, EU:C:2006:758, 26 punktą ir 2016 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Polkomtel*, C-397/14, EU:C:2016:256, 38 punktą).
- 45 Iš to išplaukia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

- 46 Atsižvelgiant į šio sprendimo 28–34 punktuose išdėstytus paaiškinimus ir siekiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą jo nagrinėjamam ginčui išspręsti, jo klausimą reikia suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriais:
- draudžiama vaistinėms, prekiaujančioms šiais vaistais, siekti įgyti klientų tam tikrais būdais ir priemonėmis, visų pirma dideliu mastu reklamos tikslais ne savo vaistinėje platinant laiškus ir brošiūras,
 - šioms vaistinėms draudžiama pateikti reklaminius pasiūlymus, kuriais siekiama suteikti tam tikrą sumą viršijančios bendros vaistų užsakymo kainos nuolaidą,
 - šios vaistinės įpareigojamos į vaistų užsakymo internetu procesą įtraukti klausimyną apie sveikatą,
 - šioms vaistinėms draudžiama naudotis mokama nuorodų teikimo paieškos arba prekių palyginimo sistemose paslauga.

Dėl pirmos klausimo dalies

- 47 Pirmąją klausimo dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiamos nereceptinių vaistų internetinės prekybos paslaugos, šios paslaugos teikėjui, įsteigtam kitoje valstybėje narėje, taikyti nacionalinės teisės aktą, kuriuo vaistinėms draudžiama tam tikrais būdais ir priemonėmis siekti įgyti klientų, visų pirma dideliu mastu ir reklamos tikslais ne savo vaistinėje platinant laiškus ir brošiūras.
- 48 Šiuo atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas paslaugų teikėjas vykdo įvairialypę ir plačios apimties reklamos kampaniją, skirtą internetinės prekybos paslaugoms, tiek naudodamas fizinės laikmenos, kaip antai laiškus ir brošiūras, tiek per savo interneto svetainę.
- 49 Siekiant atsakyti į pirmą klausimo dalį, pirmiausia reikia pažymėti, kad nereikia atsižvelgti į Direktyvos 2001/83 VIII ir VIIIa antraštinės dalis, susijusias su vaistų reklama.
- 50 Iš tiesų, kaip savo išvados 52 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šiose antraštinėse dalyse esančiais Direktyvos 2001/83 86–100 straipsniais siekiama reglamentuoti reklaminio pranešimo turinį ir konkrečių vaistų reklamos būdus, tačiau jais neregamentuojama vaistų prekybos internetu paslaugų reklama.
- 51 Taigi pirmiausia reikia patikrinti, ar tokiai reklamos veiklai, kaip aprašyta šio sprendimo 48 punkte, taikoma Direktyva 2000/31, atsižvelgiant į tai, ar ši veikla vykdoma naudojant fizinės laikmenos, ar elektroniniu būdu.
- 52 Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekviena valstybė narė užtikrina, jog informacinės visuomenės paslaugos, kurias teikia jos teritorijoje įsisteigęs paslaugų teikėjas, atitiktų toje valstybėje narėje taikomas nacionalines nuostatas, kurios priklauso „koordinuojamai sričiai“, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio h punktą.

- 53 Pagal pastarąją nuostatą „koordinuojama sritis“ apima tik reikalavimus, taikomus paslaugoms, teikiamoms elektroninėmis priemonėmis, ir, be kita ko, kaip matyti iš šios direktyvos 21 konstatuojamosios dalies, reikalavimus, susijusius su reklama internete.
- 54 Vis dėlto pagrindinėje byloje nagrinėjama reklama iš dalies vykdoma naudojant fizines laikmenas.
- 55 Atsižvelgiant į tai, reikia pažymėti, kad tokia reklama, neatsižvelgiant į konkretų jos teikimo būdą, siekiama pritraukti potencialius vartotojus į vaistinės interneto svetainę ir skatinti jos produktų pardavimą internetu.
- 56 Taigi tokia tiekėjo reklama atrodo kaip papildomas ir neatsiejamas jo internetinės vaistų prekybos paslaugos elementas, kuriuo grindžiama ji įgyja savo ekonominę reikšmę.
- 57 Tokiomis aplinkybėmis būtų nelogiška manyti, kad internete vykdyta reklamos dalis priklauso „koordinuojamai sričiai“, ir iš šią sritį neįtraukti dalies reklamos, vykdytos pasitelkiant fizines laikmenas.
- 58 Be to, ši aiškinimą patvirtina Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punkto i papunktis, kuriame numatyta, kad „koordinuojama sritis“ susijusi su informacinės visuomenės paslaugos teikimo reikalavimais, pavyzdžiui, reikalavimais dėl paslaugų tiekėjo elgesio, paslaugų kokybės arba turinio, „įskaitant tuos, kurie taikomi reklamai“.
- 59 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, neatsižvelgiant į tai, ar reklama teikiama pasitelkiant fizinę laikmeną, ar elektroniniu būdu, tokia reklamos veikla, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra papildomas ir neatskiriamas prekybos internetu elementas, todėl ji patenka į „koordinuojamą sritį“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/31.
- 60 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, antra, kad valstybė narė, kurioje teikiamos nereceptinių vaistų internetinės prekybos paslaugos, kiek tai susiję su minėta veikla, pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalį iš principo negali riboti laisvės teikti informacinės visuomenės paslaugas iš kitos valstybės narės.
- 61 Šiuo atveju valstybės narės nustatytu draudimu, kaip antai nagrinėjamu pagrindinėje byloje, gali būti apribota kitoje valstybėje narėje įsteigtos vaistinės galimybė pranešti apie save potencialiems klientams šioje pirmojoje valstybėje narėje ir reklamuoti jos siūlomų produktų pardavimo internetu paslaugą klientams.
- 62 Taigi toks draudimas turi būti laikomas ribojančiu laisvę teikti informacinės visuomenės paslaugas.
- 63 Trečia, tokiomis aplinkybėmis pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punktą valstybės narės gali imtis priemonių taikyti šio straipsnio 2 dalies išlygas konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, su sąlyga, kad, pirma, tos priemonės yra būtinos siekiant užtikrinti viešąją tvarką, visuomenės sveikatos apsaugą, visuomenės saugumą ar vartotojų apsaugą, yra priimtose dėl informacinės visuomenės paslaugos, kuri realiai kenkia šiems tikslams arba kelia itin didelį pavojų, kad jų nebus paisoma, ir galiausiai yra proporcingos tiems tikslams.
- 64 Kalbant apie Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkte numatytas būtinumo ir proporcingumo sąlygas, reikia atsižvelgti, kaip savo išvados 122 punkte pažymėjo generalinis advokatas, į jurisprudenciją, susijusią su SESV 34 ir 56 straipsniais, siekiant įvertinti nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų atitikimą Sąjungos teisei, nes šios sąlygos iš esmės sutampa su sąlygomis, kurių turi būti laikomasi užtikrinant bet kokią šiuose SESV straipsniuose garantuojamą pagrindinių laisvių apribojimą.

- 65 Šiuo klausimu Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad draudimas vaistinėms, internetu parduodančioms nereceptinius vaistus, siekti įgyti klientų tokiais masiškai ir intensyviai naudojamais būdais ir priemonėmis, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, yra pateisinamas farmacininko profesijos orumo apsauga.
- 66 Atsižvelgiant į pasitikėjimo santykių, kurie turi vyrauti tarp sveikatos priežiūros specialisto ir jo paciento, svarbą, reglamentuojamos profesijos orumo apsauga, į kurią taip pat daroma nuoroda Direktyvos 2000/31 8 straipsnio 1 dalyje, gali būti laikoma privalomuoju bendrojo intereso, grindžiamo visuomenės sveikatos apsauga, pagrindu, galinčiu pateisinti laisvės teikti paslaugas apribojimą (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Vanderborght*, C-339/15, EU:C:2017:335, 67 ir 68 punktus).
- 67 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad intensyvus reklamos naudojimas arba agresyvūs reklaminiai pranešimai gali pakenkti visuomenės sveikatos apsaugai ir sveikatos priežiūros profesijos orumui (pagal analogiją žr. 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Vanderborght*, C-339/15, EU:C:2017:335, 69 punktą).
- 68 Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamu draudimu siekiama Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkte ir, be kita ko, Direktyvos 2001/83 85c straipsnio 2 dalyje numatyto visuomenės sveikatos apsaugos tikslo, reikia įvertinti, ar šis draudimas yra tinkamas užtikrinti šio tikslo įgyvendinimą.
- 69 Teisės nuostatos, kuriomis paslaugų teikėjui, kaip antai nagrinėjamam pagrindinėje byloje, draudžiama vykdyti masinę ir intensyvią reklamos kampaniją, įskaitant kampaniją ne vaistinėje ir naudojant fizines ir elektronines laikmenas, atrodo, yra tinkamos farmacininko profesijos orumo apsaugos tikslui ir galiausiai visuomenės sveikatos apsaugos tikslui pasiekti.
- 70 Iš tiesų, kaip teisingai teigia Ispanijos vyriausybė, tokia praktika kelia pavojų, kad vaistai gali būti sutapatinami su įprasto vartojimo prekėmis, kurioms taikomas „prieglobsčio“ metodas“. Be to, plataus masto reklaminių brošiūrų platinimas sukuria komercinį ir prekybinį vaistininko profesijos įvaizdį, kuris gali pakeisti visuomenės suvokimą apie šią profesiją.
- 71 Kiek tai susiję su tokio laisvės teikti paslaugas apribojimo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, būtinumu, reikia atsižvelgti į tai, kad žmonių sveikata ir gyvybė užima svarbiausią vietą tarp SESV saugomų interesų ir kad iš esmės valstybės narės turi nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą jos ketina suteikti ir kaip šį lygį pasiekti. Kadangi šis lygis valstybėse narėse gali skirtis, valstybėms narėms turi būti suteikta diskrecija (2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 71 punktas).
- 72 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, nepaisant šios diskrecijos, apribojimas, kylantis taikant nacionalinės teisės aktus, kuriais bendrai ir visiškai draudžiama bet kokia reklamos forma, kurią sveikatos priežiūros specialistai naudoja savo sveikatos priežiūros veiklai reklamuoti, viršija tai, kas būtina siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą ir reglamentuojamos profesijos orumą (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Vanderborght*, C-339/15, EU:C:2017:335, 72 ir 75 punktus).
- 73 Atsižvelgdamas į šią jurisprudenciją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamu draudimu neužkertamas kelias bet kokiai pagrindinėje byloje nagrinėjamo paslaugų teikėjo reklamai ne savo vaistinėje, nepriklausomai nuo jos laikmenos ar masto. Jei taip būtų, šis draudimas viršytų tai, kas būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti.
- 74 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pirmą pateikto klausimo dalį reikia atsakyti: direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiamos nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslaugos, kitoje valstybėje narėje įsteigtam paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis vaistinėms draudžiama tam tikrais būdais ir priemonėmis, visų pirma dideliu mastu reklamos tikslais ne savo vaistinėje platinant laiškus ir brošiūras, siekti įgyti klientų, su sąlyga,

kad tokiomis teisės nuostatomis neužkertamas kelias bet kokiai paslaugų teikėjo pagrindinėje byloje reklamai ne savo vaistinėje, nepriklausomai nuo jos laikmenos ar masto, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl antros klausimo dalies

- 75 Antra savo klausimo dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, draudžiančias vaistinėms teikti reklaminius pasiūlymus, kuriais siekiama suteikti tam tikrą sumą viršijančios bendros vaistų užsakymo kainos nuolaidą.
- 76 Šiuo atveju valstybės narės nustatytas draudimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra tokio pobūdžio, kad juo apribojama kitoje valstybėje narėje įsteigtos vaistinės galimybė pritraukti šioje pirmojoje valstybėje narėje gyvenančius suinteresuotuosius asmenis ir padaryti toje valstybėje narėje siūlomą internetinės prekybos paslaugą patrauklesnę.
- 77 Darytina išvada, kad toks draudimas turi būti laikomas ribojančiu laisvę teikti informacinės visuomenės paslaugas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalį.
- 78 Taigi, remiantis šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies a punktu, reikia išnagrinėti, ar šiuo draudimu siekiama šioje nuostatoje nurodyto tikslo ir ar jis yra tinkamas jam užtikrinti ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.
- 79 Pirmiausia Prancūzijos vyriausybė nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu draudimu siekiama užkirsti kelią pertekliniam ar netinkamam vaistų vartojimui.
- 80 Iš jurisprudencijos matyti, kad toks tikslas padeda pasiekti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2009 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Apothekerkammer des Saarlandes ir kt.*, C-171/07 ir C-172/07, EU:C:2009:316, 32–34 punktus).
- 81 Be to, kadangi reklaminiai pasiūlymai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, gali paskatinti suinteresuotuosius asmenis pirkti ir suvartoti per daug vaistų, reikia manyti, kad tokių pasiūlymų draudimas yra tinkamas visuomenės sveikatos apsaugos tikslui užtikrinti.
- 82 Galiausiai dėl šio draudimo būtinumo A teigia, kad dėl jo bet kokia nuolaida iš tikrųjų būtų laikoma skatinančia piktnaudžiavimą vaistų vartojimu, nes jis nenustato jokios ribos, nuo kurios reklaminis pasiūlymas turi būti laikomas lemiančiu per didelį vartojimą. Be to, šis draudimas taikomas ir parafarmacinėms prekėms.
- 83 Kadangi Teisingumo Teismas neturi pakankamai informacijos dėl galimų konkretesnių sąlygų, kuriomis apibrėžiamas reklamos pasiūlymų draudimo taikymas, ir, be kita ko, dėl to, ar šis draudimas taikomas tik vaistų, ar ir parafarmacinių produktų reklamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės patikrinti, kaip nagrinėjamas draudimas konkrečiai taikomas ir ar toks taikymas konkrečiu atveju gali viršyti tai, kas būtina visuomenės sveikatai apsaugoti.
- 84 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad į antrą pateikto klausimo dalį reikia atsakyti, jog Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, draudžiančias vaistinėms teikti reklaminius pasiūlymus, kuriais siekiama suteikti tam tikrą sumą viršijančios bendros vaistų užsakymo kainos nuolaidą, su sąlyga, kad toks

draudimas yra pakankamai apibrėžtas ir visų pirma taikomas tik vaistams, o ne paprastiems parafarmaciniais produktams, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl trečios klausimo dalies

- 85 Trečia klausimo dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms nustatoma pareiga į vaistų užsakymo internetu procesą įtraukti klausimyną apie sveikatą.
- 86 Šiuo atveju pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus pacientui pirmą kartą užsakant vaistus vaistinės interneto svetainėje, užsakymas patvirtinamas tik prieš tai internete užpildžius klausimyną apie sveikatą.
- 87 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punkto i papunktį „koordinuojama sritis“ apima reikalavimus, susijusius su informacinės visuomenės paslaugos teikimu, kaip antai, be kita ko, reikalavimus dėl paslaugos turinio, įskaitant tuos, kurie taikomi sutartims.
- 88 Atsižvelgiant į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė nustato sąlygas, kurioms esant galima sudaryti nereceptinių vaistų internetinę pardavimo sutartį, ir tai, kaip pardavimai ir vaistininio konsultacijos turi būti vykdomos internetu, ji turi būti laikoma patenkančia į „koordinuojamą sritį“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/31.
- 89 Vadinasi, turi būti taikoma Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalis, pagal kurią valstybė narė, kurioje teikiama vaistų prekybos internetu paslauga, iš esmės negali riboti laisvės teikti informacinės visuomenės paslaugas iš kitos valstybės narės.
- 90 Vis dėlto tokia pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė akivaizdžiai gali atgrasyti pacientus, norinčius įsigyti vaistų internetu, todėl yra laisvės teikti informacinės visuomenės paslaugas apribojimas.
- 91 Taigi, remiantis šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies a punktu, reikia išnagrinėti, ar tokia priemone siekiama šioje nuostatoje nurodyto tikslo ir ar ji yra tinkama jam užtikrinti ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti.
- 92 Visų pirma siekdama pateisinti šią priemonę Prancūzijos vyriausybė nurodo tikslą užtikrinti individualų paciento konsultavimą, siekiant jį apsaugoti nuo netinkamo vaistų vartojimo.
- 93 Reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad toks tikslas, susijęs su visuomenės sveikatos apsauga, yra teisėtas (šiuo klausimu žr. 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Deutscher Apothekerverband*, C-322/01, EU:C:2003:664, 106 punktą).
- 94 Tiesa, kad nereceptinių vaistų vartojimas nekelia rizikos, panašios į receptinių vaistų keliamą riziką (šiuo klausimu žr. 2020 m. birželio 11 d. Sprendimo *ratiopharm*, C-786/18, EU:C:2020:459, 36 punktą). Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad tam tikra rizika taip pat susijusi su nereceptinių vaistų vartojimu.
- 95 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjama priemone siekiama visuomenės sveikatos apsaugos tikslo, numatyto Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkte.

- 96 Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad klausimynas apie sveikatą, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra privalomas, nes vaistininkas nepriima paciento savo vaistinėje, todėl negali su juo tiesiogiai diskutuoti. Taigi jis negali savo iniciatyva jam patarti. Šiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad toks klausimynas jam leidžia geriau pažinti suinteresuotą pacientą ir, nustatius galimas kontraindikacijas, užtikrinti, kad jam bus tiekiami tinkamiausi vaistai.
- 97 Iš tiesų šie argumentai leidžia manyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė gali apsaugoti paciento sveikatą.
- 98 Galiausiai dėl tokios priemonės būtinumo A tvirtina, kad Įsakymas dėl geros vaistų tiekimo praktikos užtikrina, kad pacientai galėtų pasinaudoti individualiomis konsultacijomis, nes jame reikalaujama, kad internetinės vaistinės suteiktų jiems galimybę interaktyviai nuotoliniu būdu keistis informacija su vaistininku. Be to, A pažymi, kad suinteresuotojo asmens per jos interneto svetainę užsakytų vaistų kiekiai tikrinami kiekvienu konkrečiu atveju, remiantis įvairiais kriterijais, įskaitant suinteresuotojo asmens užsakymų istoriją. Šių patikrinimų pakanka, kad būtų užkirstas kelias netinkamo vaistų vartojimo pavojui. Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė viršija tai, kas būtina.
- 99 Vis dėlto Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad vis daugiau internete esančių interaktyvių elementų, kuriais klientas prieš pirkdamas vaistą privalo pasinaudoti, pasitelkimas yra priimtina priemonė, kuria, palyginti su draudimu vaistus parduoti internetu, mažiau pažeidžiamas laisvas prekių judėjimas ir kuri taip pat suteikia galimybę veiksmingai įgyvendinti tikslą sumažinti netinkamo internetu įsigytų vaistų vartojimo pavojų (šiuo klausimu žr. 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Deutscher Apothekerverband*, C-322/01, EU:C:2003:664, 112–114 punktus).
- 100 Atsižvelgiant į šią jurisprudenciją ir valstybėms narėms pripažintą diskreciją, primintą šio sprendimo 71 punkte, neatrodo, kad nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, viršija tai, kas būtina siekiamam tikslui įgyvendinti.
- 101 Be to, kaip savo išvados 148 punkte pažymėjo generalinis advokatas, galimybė pacientui prieš pateikiant užsakymą konsultuotis su vaistininku, net kartu su suinteresuotojo asmens perkamo kiekio kontrole, nėra tokia pat veiksminga priemonė kaip kontrolė, atliekama iš anksto surenkant informaciją iš paciento.
- 102 Iš to matyti, kad į trečią klausimo dalį reikia atsakyti, kad Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama kaip nedraudžianti valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms nustatoma pareiga į vaistų užsakymo internetu procesą įtraukti klausimyną apie sveikatą.

Dėl ketvirtos klausimo dalies

- 103 Ketvirta klausimo dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvą 2000/31 reikia aiškinti taip, kad ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms draudžiama naudotis mokama nuorodų teikimo paieškos ir kainų palyginimo sistemose paslauga.
- 104 Tokie teisės aktai gali apriboti vaistinės galimybes pranešti apie save potencialiems klientams, gyvenantiems kitoje valstybėje narėje, ir reklamuoti jiems siūlomą internetinės prekybos paslaugą.

- 105 Šiomis aplinkybėmis minėti teisės aktai turi būti laikomi ribojančiais laisvę teikti informacinės visuomenės paslaugas ir nukrypstančiais nuo Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto principinio draudimo.
- 106 Taigi, remiantis šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies a punktu, reikia išnagrinėti, ar šiuo draudimu siekiama šioje nuostatoje nurodyto tikslo ir ar jis yra tinkamas šiam tikslui užtikrinti ir nevirsija to, kas būtina jam pasiekti.
- 107 Kaip buvo nurodyta per posėdį Teisingumo Teisme, atrodo, kad Prancūzijos vyriausybė draudimą naudotis mokama nuorodų teikimo paieškos arba prekių palyginimo sistemose paslauga pateisina jų galimu poveikiu subalansuotam vaistinių pasiskirstymui visoje nacionalinėje teritorijoje, nes tokios nuorodos lemia vaistų prekybos sutelkimą didelių vaistinių rankose.
- 108 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tikslas užtikrinti savo valstybės teritorijoje saugų ir kokybišką gyventojų aprūpinimą vaistais gali pateisinti valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimą, jeigu šis tikslas grindžiamas žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 68 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 109 Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamu draudimu siekiama Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies a punkte numatyto visuomenės sveikatos apsaugos tikslo, reikia įvertinti, ar tokiu draudimu galima užtikrinti šio tikslo įgyvendinimą ir ar jis nevirsija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.
- 110 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad kai yra abejonių dėl pavojaus žmonių sveikatai buvimo ar dydžio, svarbu, kad atitinkama valstybė narė galėtų imtis apsaugos priemonių, nelaukdama, kol šio pavojaus realumas bus visiškai įrodytas. Be to, atitinkama valstybė narė gali imtis priemonių, kurios kuo labiau sumažintų pavojų visuomenės sveikatai, įskaitant susijusį su tinkamu ir kokybišku gyventojų aprūpinimu vaistais (2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 72 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 111 Taigi valstybės narės kiekvienu konkrečiu atveju visų pirma turi pateikti nuo pagrindinės laisvės nukrypstančios priemonės, kurią jos taiko, tinkamumo ir būtinumo įrodymų (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 69 ir 70 punktą ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 112 Reikia pažymėti, kad Prancūzijos vyriausybė nepateikė jokių konkrečių įrodymų savo bendram teiginiui, nurodytam šio sprendimo 107 punkte, pagrįsti. Taigi toks teiginys neatitinka pirmesniame punkte nurodyto reikalavimo pateikti konkrečių įrodymų.
- 113 Vadinas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės objektyviai išnagrinėti, ar pateikti įrodymai leidžia pagrįstai manyti, kad pasirinktos priemonės yra tinkamos užbrėžtiems tikslams pasiekti, ir ar šiuos tikslus galima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis (pagal analogiją žr. 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 70 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 114 Iš to matyti, kad į ketvirtą klausimo dalį reikia atsakyti taip: Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama kaip draudžianti valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms draudžiama naudotis mokama nuorodų teikimo paieškos ir kainų palyginimo sistemose paslauga, nebent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme būtų tinkamai nustatyta, kad tokiomis nuostatomis gali būti užtikrintas visuomenės sveikatos apsaugos tikslo įgyvendinimas ir kad tokios teisės nuostatos nevirsija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

115 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyva 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad:

- ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiamos nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslaugos, kitoje valstybėje narėje įsteigtam paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis vaistinėms draudžiama tam tikrais būdais ir priemonėmis, visų pirma dideliu mastu ir reklamos tikslais ne savo vaistinėje platinant laiškus ir brošiūras, siekti įgyti klientų, su sąlyga, kad tokiomis teisės nuostatomis neužkertamas kelias bet kokiai paslaugų teikėjo pagrindinėje byloje reklamai ne savo vaistinėje, nepriklausomai nuo jos laikmenos ar masto, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas,
- ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, draudžiančias vaistinėms teikti reklaminius pasiūlymus, kuriais siekiama suteikti tam tikrą sumą viršijančios bendros vaistų užsakymo kainos nuolaidą, su sąlyga, kad toks draudimas yra pakankamai apibrėžtas ir visų pirma taikomas tik vaistams, o ne paprastiems parafarmaciniais produktams, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas,
- ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms nustatoma pareiga į vaistų užsakymo internetu procesą įtraukti klausimą apie sveikatą,
- ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms draudžiama naudotis mokama nuorodų teikimo paieškos ir kainų palyginimo sistemose paslauga, nebent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme būtų tinkamai nustatyta, kad tokiomis nuostatomis gali būti užtikrintas visuomenės sveikatos apsaugos tikslo įgyvendinimas ir kad tokios teisės nuostatos neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

116 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) turi būti aiškinama taip, kad:

- ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiamos nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslaugos, kitoje valstybėje narėje įsteigtam paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis vaistinėms draudžiama tam tikrais būdais ir priemonėmis, visų pirma dideliu mastu reklamos tikslais ne savo vaistinėje platinant laiškus ir brošiūras, siekti įgyti klientų, su sąlyga, kad tokiomis teisės nuostatomis neužkertamas kelias bet kokiai paslaugų teikėjo pagrindinėje byloje reklamai ne savo vaistinėje, nepriklausomai nuo jos laikmenos ar masto, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas,

- ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, draudžiančias vaistinėms teikti reklaminius pasiūlymus, kuriais siekiama suteikti tam tikrą sumą viršijančios bendros vaistų užsakymo kainos nuolaidą, su sąlyga, kad toks draudimas yra pakankamai apibrėžtas ir visų pirma taikomas tik vaistams, o ne paprastiems parafarmaciniais produktams, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas,
- ja nedraudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms nustatoma pareiga į vaistų užsakymo internetu procesą įtraukti klausimą apie sveikatą,
- ja draudžiama valstybei narei, kurioje teikiama nereceptinių vaistų pardavimo internetu paslauga, kitoje valstybėje narėje įsteigtam šios paslaugos teikėjui taikyti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis tokiais vaistais prekiaujančioms vaistinėms draudžiama naudotis mokama nuorodų teikimo paieškos ir kainų palyginimo sistemose paslauga, nebent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme būtų tinkamai nustatyta, kad tokiomis nuostatomis gali būti užtikrintas visuomenės sveikatos apsaugos tikslo įgyvendinimas ir kad tokios teisės nuostatos nevirsija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

Parašai.